

1 וְכַחֲלָלָהּ – כחלל שבתוך השפופרת, ושיערו חכמים שיעור זה,
 2 בְּשֵׁתֵי אַצְבָּעוֹת הַסְּמוּכוֹת לֹאגוּדֵל שֶׁל אָדָם בִּינוּנִי, כִּשְׁהָן הַזְּרוּת
 3 לְמִקְוֵי – מִסְתוּבּוֹת בַּחֲלָל הַנֶּקֶב לְכָל צֶדֶד בְּלֹא דוּחַק. וּמְבֹאֵר
 4 שְׂבִדֵי לַעֲרֵב הַמִּקְוֹאוֹת צָרִיךְ לַחְבֹּרֵן עַל יְדֵי נֶקֶב בְּשִׁיעוֹר
 5 כִּשְׁפּוֹרֶת הַנּוֹד. וְהוּא הַדִּין לְטְבִילַת כְּלֵי בַתוֹךְ כְּלֵי שְׂצִירָךְ שֶׁפִּי
 6 יֵהָא רַחֵב כְּשִׁיעוֹר זֶה כְּדִי לַחֲבֵר הַמַּיִם שְׁבִתוּכּוֹ עִם מִי הַמִּקְוָה
 7 שְׂיֻכְלוּ לְטַהֵר, וְכִדֵּי שְׁלֹא יִטְעוּ לְטְבוֹל כְּלִים בַּתוֹךְ כְּלֵי שֶׁפִּי צֶר,
 8 גִּזְרוּ שְׁלֹא יִטְבִּילוּ כָּל כְּלֵי בַתוֹךְ כְּלֵי אֶף בְּכֵלֵי שֶׁפִּי רַחֵב.
 9 וּמְדַבְּרֵי רַבָּא מִשְׁמַע שֶׁכָּבֵר לָהּ כְּהָא [–כְּמוֹ] דְּאָמַר רַב נְחֻמֵּן אָמַר
 10 רַבָּה בְּרַ אֲבוּהֵי, אַחַת עֶשְׂרֵה מַעְלֹת בְּקוֹדֵשׁ יוֹתֵר מִתְרוּמָה שָׁנֹו כְּאֵן
 11 בְּמִשְׁנַתְנֹו, שֵׁשׁ הַמַּעְלֹת הַרְאִשׁוֹנוֹת נֹאמְרוּ בִּין לְקוֹדֵשׁ עֲצָמוֹ וּבִין
 12 לְחֻלִּין שֶׁנַּעֲשִׂוּ עַל סְהַרְתְּ הַקּוֹדֵשׁ, וְחִמְשׁ הַמַּעְלֹת הַאֲחֵרוֹנוֹת נֹאמְרוּ
 13 רַק לְקוֹדֵשׁ עֲצָמוֹ אֲכָל לֹא לְחֻלִּין שֶׁנַּעֲשִׂוּ עַל סְהַרְתְּ הַקּוֹדֵשׁ, וְכִפִּי
 14 שְׁנַתְבָּאָר לְעֵיל הַחִילּוּק בִּין הַמַּעְלֹת. וּמִכָּךְ שְׁמַנָּה אַחַת עֶשְׂרֵה
 15 מַעְלֹת מִשְׁמַע, שֶׁהַדִּין שֶׁאֵין טוֹבִילִים כְּלֵי בַתוֹךְ כְּלֵי, וְהַדִּין שֶׁמִּתִּיר
 16 וּמִנְגֵב וּמִטְבִּיל, הֵם מַעְלֹת שׁוֹנוֹת מִטַּעֲמִים אַחֲרֵים, שֶׁאִם הִיוּ
 17 מֵאוֹתוֹ הַטַּעַם הִיוּ רַק עֶשֶׂר מַעְלֹת.
 18 בִּיאוֹר הַהִבְדֵּל לְהַלְכָה בִּין הַשִּׁטוֹת. מְבַרְרַת הַגְּמָרָא: מֵאֵי אֵיבָא –
 19 אִיזְהָ הַבְּדֵל יֵשׁ בִּין דְּרָבָא לְרַבִּי אֵילָא. מִשִּׁיבָה הַגְּמָרָא: אֵיבָא
 20 בִּינִייהוּ – הַהִבְדֵּל בִּינֵיהֶם הוּא בְּסָל – כְּלֵי מֵלֵא נֶקֶבִים וְנִגְרוּתָנִי – סֵל
 21 גְּדוֹל מֵאֵד הַמִּשְׁמַשׁ לְסִינוֹן הֵיין הַיּוֹרֵד מִן הַגַּת לְבוֹר בַּעַת הַבְּצִיר,
 22 שְׁמִילָאן בְּלִים טְמֵאִים וְהַמְּבִילָן. לְמֵאן דְּאָמַר שֶׁהַטַּעַם מִשׁוּם חֲצִיצָה,
 23 גַּם בְּכִלִּים אֱלוֹ אֵיבָא – יֵשׁ חֲשֵׁשׁ חֲצִיצָה, שֶׁמִּפְנֵי שְׁנוּגָעִים הַכְּלִים
 24 בַּתְּחִיתִית הַסֵּל יֵשׁ לְחֲשׁוֹשׁ שְׁלֹא יִגְעוּ מִים בַּתְּחִיתִית הַכְּלֵי, וְהַטְבִּילָה
 25 פְּסוּלָה. וְלְמֵאן דְּאָמַר מִשׁוּם גְּזִירָה שְׁמֵא יִטְבִּיל מְחִטִּין וְצִינּוּרִיּוֹת בְּכֵלֵי
 26 שְׁאֵין בְּפִי כִּשְׁפּוֹרֶת הַנּוֹד, סָל וְנִגְרוּתָנִי שְׁאֵין בְּפִי כִּשְׁפּוֹרֶת הַנּוֹד
 27 לֵיבָא – אֵינֶם בְּנִמְצָא, שֶׁלְעוֹלָם פִּיהֶם גְּדוֹל, וְלִכֵּן לֹא גִזְרוּ בְּהֶם כָּלֵל
 28 וְהַטְבִּילָה כְּשֶׁרָה.
 29 הַגְּמָרָא מְבִיאָה שֶׁאֵכֵן רַבָּא סָבַר כִּךְ: וְאֹדָא רַבָּא לְטַעֲמֵיהּ – וּמְצִינוּ
 30 שֶׁרַבָּא פִּסַּק הַלְכָה כְּפִי סְבַרְתּוֹ כֹּאן, דְּאָמַר רַבָּא, סָל וְנִגְרוּתָנִי
 31 שְׁמִילָאן בְּלִים טְמֵאִים וְהַמְּבִילָן בְּמִקְוָה. סְהוּרִין אֶף לְקוֹדֵשׁ. וְאִם טַעַם
 32 הַאִיסוֹר לְטְבוֹל כְּלֵי בַתוֹךְ כְּלֵי הִיָּה מִשׁוּם חֲצִיצָה הִיָּה לוֹ לְפִסּוֹל
 33 טְבִילָה בְּסֵל וְגִרְוּתָנִי, אֶךְ מִפְּנֵי שֶׁסָבַר שֶׁטַעַם הַאִיסוֹר הוּא גִזִּירָה
 34 שְׁמֵא יִטְבִּיל בְּכֵלֵי שֶׁאֵין בְּפִי כִּשְׁפּוֹרֶת הַנּוֹד, וּבְסֵל וְגִרְוּתָנִי אֵין
 35 לְגִזְרוֹר כֵּן כֹּאמֹר, לִכֵּן הַכְּשִׁיר הַטְבִּילָה. וְדִין נוֹסֵף אָמַר רַבָּא, וּמְקַנְהָ
 36 שִׁישׁ בּוֹ יוֹתֵר מֵאַרְבַּעִים סֵאָה שְׁחֻלְקוּ בְּסָל וְנִגְרוּתָנִי שֶׁעֲשֵׂאֵם
 37 כְּמַחֲצִיזָה מִצֶּדֶד וּבְכָל צֶדֶד לְבַד אֵין אַרְבַּעִים סֵאָה, הַפּוֹבֵל שֶׁם לֹא
 38 עָלְתָה לוֹ מְבִילָה, מִשׁוּם שֶׁעֲשֵׂאוּ כְּשֵׁנִי מִקְוֹאוֹת וְאֵין בְּהֶם שִׁיעוֹר
 39 מִקְוָה, וְחִיבּוֹר הַמַּיִם שֶׁבְּנֶקְבֵי הַסֵּל וְהַגְּרוּתָנִי אֵינוּ נַחֲשָׁב חִיבּוֹר כְּדִי
 40 לְעִשׂוֹתָם מִקְוָה אַחַד, כִּיּוֹן שֶׁאֵין בְּהֶם שִׁיעוֹר כִּשְׁפּוֹרֶת הַנּוֹד.
 41 וְרֵאִיָּה לְדַבְּרֵי, דְּהָא אֲרַעָא פּוֹלָה תְּלַחֲלוּ מְחַלְחָלָא – וְהִרֵי הַמַּיִם
 42 מַחֲלַחֲלִים בְּכָל הַקְּרַע, וְהַמַּיִם הַנּוֹבְעִים כֹּאן הִגִּיעוּ מִנְהַר גְּדוֹל
 43 בְּמִקּוֹם אַחֵר, וּמִכָּל מִקּוֹם פְּעִינָן דְּאֵיבָא אֲרַבְּעִים סָאָה בְּמִקּוֹם אַחֵר,
 44 כְּלוֹמֵר כֹּאן בְּמִקּוֹם שְׁטוּבֵל, וְאֵין מוֹעִיל הַחִיבּוֹר לְנַהֵר הַגְּדוֹל,
 45 וּמוֹכַח שְׁחִיבּוֹר מִים דֶּרֶךְ נֶקֶבִים קְטָנִים מִשְׁפּוֹרֶת הַנּוֹד אֵינוּ חִיבּוֹר.
 46 חִילּוּק בְּדִין טְבִילַת כְּלֵי בַתוֹךְ כְּלֵי שֶׁאֵין בְּפִי כִּשְׁפּוֹרֶת הַנּוֹד: וְהֵי
 47 מִילֵי – וְזֵה שֶׁאִמְרוּ שֶׁהַמְּטָבִיל כְּלֵי בַתוֹךְ כְּלֵי שֶׁאֵין בְּפִי כִּשְׁפּוֹרֶת
 48 הַנּוֹד לֹא עֲלָתָה לוֹ טְבִילָה, הוּא רַק כִּשְׁהַטְבִּילוּ בַתוֹךְ כְּלֵי סְהוּר,
 49 אֲכָל אִם הַטְבִּילוּ בַתוֹךְ כְּלֵי טְמֵא, מִיּוֹ דְּסֻלְקָא מְבִילָה לְכּוֹלִיָּה גּוֹפִיָּה
 50 דְּמֵנָא – מִתוֹךְ שֶׁעוֹלָה טְבִילָה לְכָל הַכְּלֵי הַחִיצוֹנִי, וְגַם לְתוֹכּוֹ עַל
 51 יְדֵי הַמַּיִם הַנִּכְנָסִים דֶּרֶךְ פִּי, סֻלְקָא לְהוֹ נְמִי לְכָלִים דְּאֵיתִי בִּיהּ וְטַהוּר.
 52 וְלִמְדֵנוּ זֹאת מִמָּה דְּתִנֵּן בְּמִשְׁנָה (מִקְוֹאוֹת פ"ו מ"ב) בְּלִים שְׁמִילָאן בְּלִים
 53 טְמֵאִים וְהַמְּבִילָן בְּמִקְוָה, תְּרֵי אֱלוֹ סְהוּרִין, וְאֵין חִילּוּק בִּין אִם פִּיהֶם
 54 רַחֵב לְפִיהֶם צֶר. וְאִם לֹא מְבִיל, מִים הַמְּעוֹרְבִים עַד שִׁיְהִיו מְעוֹרְבִין
 55 בְּשְׁפּוֹרֶת הַנּוֹד. שׁוֹאֵלֵת הַגְּמָרָא: מֵאֵי קְאָמַר בְּסִיפָא וְאִם לֹא מְבִיל.
 56 מִשִּׁיבָה הַגְּמָרָא: הֵכִי קְאָמַר, וְאִם אֵינוּ צָרִיךְ לְהַמְּבִילוֹ לְכָלִי הַחִיצוֹנִי
 57 כִּיּוֹן שֶׁאֵינוּ טְמֵא, אֲלֵא רַק אֵת הַכְּלֵי הַפְּנִימִי, וּמִים הַמְּעוֹרְבִין – אוֹ
 58 מִים שֶׁל שְׁנֵי מִקְוֹאוֹת שֶׁאֵין בְּכָל אַחַת כְּשִׁיעוֹר מִקְוָה וְרוּצָה
 59 לְחַבְּרָם וְלַעֲרֵבָם וְלְטַהֵר בְּהֶם כְּלִים, בְּשִׁנְיָהֶם אֵין הַכְּלִים סְהוּרִים

60 עַד שִׁיְהִיו הַמַּיִם שְׁבִכְלֵי הַחִיצוֹנִי אוֹ בְּשֵׁנֵי הַמִּקְוֹאוֹת מְעוֹרְבִין עַל יְדֵי
 61 פְּתַח שְׂרוּחְבוּ כִּשְׁפּוֹרֶת הַנּוֹד.
 62 מַחֲלוּקַת תְּנֵאִים מִמַּחֲלוּקַת רַבָּא וְרַבִּי אֵילָא: וְהָא – מַחֲלוּקַת דְּרָבָא
 63 וְרַבִּי אֵילָא בְּטַעַם אִיסוֹר טְבִילַת כְּלֵי בַתוֹךְ כְּלֵי וְטְבִילָה בְּסֵל
 64 וְגִרְוּתָנִי מְבֹאֵר, תְּנֵאִי הִיא – נַחֲלֵקוּ בַּה תְּנֵאִים, דְּתִנֵּיָא בְּבִרְיִיתָא,
 65 סָל וְנִגְרוּתָנִי שְׁמִילָאן בְּלִים טְמֵאִים וְהַמְּבִילָן, בִּין לְקוֹדֵשׁ בִּין לְתְרוּמָה
 66 הַכְּלִים סְהוּרִין, וְזֵה כְּדַבְּרֵי רַבָּא. אֲבָא שְׁאֵיל אָמַר, טַהוּרִים לְתְרוּמָה
 67 אֲכָל לֹא לְקוֹדֵשׁ, וְזֵה כְּדַבְּרֵי רַבִּי אֵילָא.
 68 הַגְּמָרָא חוֹזֵרֵת לְדוֹן בְּדִין שְׁשֵׁנִינוּ בְּמִשְׁנָה שֶׁמְטָבִילִים כְּלֵי בַתוֹךְ כְּלֵי
 69 לְתְרוּמָה אֲבָל לֹא לְקוֹדֵשׁ. מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: אֵי הֵכִי – שֶׁאֵין מְטָבִילִים
 70 כְּלֵי בַתוֹךְ כְּלֵי לְקוֹדֵשׁ שְׁמֵא לֹא יִטְבִּיל אֵת הַכְּלֵי כְּדִין, לְעַנְיַן תְּרוּמָה
 71 נְמִי יֵשׁ לְגִזְרוֹר שְׁלֹא יִטְבִּילוּ כְּלֵי בַתוֹךְ כְּלֵי, וּמְדוּעַ חֲכָמִים גִּזְרוּ רַק
 72 לְקוֹדֵשׁ. מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: לְמֵאן קְאָמְרִין – לְמִי אֵנוּ אוֹמְרִים שְׁלֹא
 73 לְהַטְבִּיל כְּלֵי בַתוֹךְ כְּלֵי, הִרִי אוֹמְרִים כֵּן לְחֶבְרִים – תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים,
 74 שֶׁהִרִי עֲמֵי הָאֲרֵץ אֵינֶם שׁוֹמְעִים לָנוּ וְאֵינֶם בָּאִים כָּלֵל לְשֹׂאֵל כִּי צֶדֶק
 75 לְהַטְבִּיל, וְחֶבְרִים הַמְּטָבִילִים לְתְרוּמָה מִיַּדְעָ דְּיָעָ – יוֹדְעִים הֵם
 76 שְׂצִירָךְ שִׁיָּהָ בְּפִי הַכְּלֵי הַחִיצוֹנִי כִּשְׁפּוֹרֶת הַנּוֹד, וְכֵן לְהַזְהֵר
 77 וְלְהַגְבִּיָּה אֵת הַכְּלֵי הַפְּנִימִי שְׁלֹא יִכְבֵּד עַל הַכְּלֵי הַחִיצוֹנִי וְיַחֲצוּץ.
 78 מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: אֵי הֵכִי – אִם כִּךְ שְׂדִין זֶה נֹאמַר לְחַבְּרִים הַיּוֹדְעִים
 79 לְהַזְהֵר בְּטְבִילַתָם, לְקוֹדֵשׁ נְמִי נִתִּיר לְהַטְבִּיל כְּלֵי בַתוֹךְ כְּלֵי, וּמְדוּעַ
 80 בּוֹ גִזְרוּ. מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: חוֹשְׁשִׁים שְׁמֵא חָזִי לֵיהָ עִם הָאֲרֵץ – יִרְאָה
 81 עִם הָאֲרֵץ אֵת הַחֲבֵר כִּשְׁהוּא מְטָבִיל כְּלֵי בַתוֹךְ כְּלֵי לְקוֹדֵשׁ, וְאֹיִל
 82 מְטָבִיל – וְיִלֵךְ וְיִטְבִּיל אֶף הוּא, וְאֵינוּ יוֹדְעַ לְהַזְהֵר בְּטְבִילַתוֹ כְּפִי
 83 שְׁבוּזָהר הַחֲבֵר, וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֵלֵי שֶׁהַטְבִּיל שְׁלֹא כְּדִין לְקוֹדֵשׁ.
 84 מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: הִרִי בְּתְרוּמָה נְמִי שִׁיךְ חֲשֵׁשׁ זֵה שְׁמֵא חָזִי לֵיהָ עִם
 85 הָאֲרֵץ לְחַבְּרָ שֶׁמְטָבִיל כְּלֵי בַתוֹךְ כְּלֵי לְתְרוּמָה, וְאֹיִל מְטָבִיל גַּם הוּא
 86 לְתְרוּמָה וְלֹא יִזְהַר בְּטְבִילַתוֹ. מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: אֵין לְחֲשׁוֹשׁ לְכָךְ,
 87 שְׁכֵן לֹא מְקַבְּלִין מִינֵיהוּ – אֵין הַכְּהֵנִים מְקַבְּלִים תְּרוּמָה מִיַּדֵי עֲמִי
 88 הָאֲרֵץ, וְאֵין חֲשֵׁשׁ אִם יִהְיוּ טְבִילוֹתֵיהֶם פְּסוּלוֹת וְיִשְׁתַּמְשׁוּ בְּכִלִּים
 89 טְמֵאִים לְתְרוּמָה, אֶךְ קוֹדֵשׁ מְקַבְּלִים מֵהֶם תְּמִיד, וְלִכֵּן יֵשׁ חֲשֵׁשׁ
 90 לְטְבִילוֹתֵיהֶם, וְלִכֵּן גִּזְרוּ עַל הַטְבִּילוֹת לְקוֹדֵשׁ.
 91 מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: קוֹדֵשׁ נְמִי לֹא נְקַבֵּיל מִינֵיהוּ – שְׁגַם קוֹדֵשׁ לֹא יִקְבְּלוּ
 92 מֵהֶם, וּבְכָךְ לֹא יִהְיוּ חֲכָמִים צְרִיכִים לְגִזְרוֹר בְּטְבִילַת כְּלֵי בַתוֹךְ כְּלֵי.
 93 מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: אִם לֹא נִקְבַּל קוֹדֵשׁ מֵעֲמֵי הָאֲרֵץ תְּהִיָּא לֵיהָ אֵיבָה
 94 – תְּהִיָּה לְהֶם שְׁנֵאָה לְחַכְמִים, שִׁיאֲמְרוּ יוֹכִי אֵין אֵנוּ מְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל
 95 שֶׁאֵינְכֶם מֵאֲמִינִים אוֹתָנוּ, וְלִכֵּן לֹא עֲשׂוּ חֲכָמִים מַעֲלָה זוֹ שְׁלֹא
 96 לְסַמּוֹךְ עַל עֲמֵי הָאֲרֵץ שְׁלֹא טִימְאוּ קְדוּשֵׁיהֶם, וְכִדֵּי שְׁלֹא יֵהָא חֲשֵׁשׁ
 97 טוֹמְאָה חֲחִמִּירוּ בְּקוֹדֵשׁ לְהַטְבִּיל כֵּל כְּלֵי בְּפִנֵי עֲצָמוֹ.
 98 מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: אִם כֵּן תְּרוּמָה נְמִי יֵשׁ לְקַבֵּל מֵעֲמֵי הָאֲרֵץ, שֶׁאִם לֹא
 99 נִקְבַּל תְּהִיָּא לֵיהָ אֵיבָה, וּמִמִּילָא יֵשׁ לְגִזְרוֹר עַל טְבִילַת כְּלֵי בַתוֹךְ כְּלֵי
 100 אֶף לְתְרוּמָה. מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: תְּרוּמָה לֹא אֵיבַפְתָּ לֵיהָ שְׁלֹא יִקְבְּלוּהָ
 101 הַכְּהֵנִים מִמֶּנּוּ, כִּיּוֹן דְּאֹיִל וְיִזְהִיב לֵיהָ – יִלֵךְ וְיִתֵּן אוֹתָהּ לְכֶהֱן עִם
 102 הָאֲרֵץ תְּכַרְיָה, שֶׁהוּא מְקַבֵּלָה מִמֶּנּוּ, אֶךְ קוֹדֵשׁ אֵינוּ יִכּוֹל לִיתֵן לְכֶהֱן
 103 עִם הָאֲרֵץ, כִּיּוֹן שְׁכָל הַכְּהֵנִים שְׁבִבִית הַמִּקְדָּשׁ חֲבֵרִים, וְאִם לֹא
 104 יִקְבְּלוּ מִמֶּנּוּ קוֹדֵשׁ, תְּהִיָּה לוֹ שְׁנֵאָה לְחַכְמִים, וְלִכֵּן מְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ,
 105 וְצִרִיךְ לְגִזְרוֹר עַל טְבִילַת כְּלֵי בַתוֹךְ כְּלֵי מְבֹאֵר.
 106 מְבַרְרַת הַגְּמָרָא: וּמֵאן תְּנָא דְּחִיָּישׁ [–שְׁחוּשׁ] לְאֵיבָה, וְסָבַר שֶׁמִּטַּעַם
 107 זֶה הִקְלוּ לְקַבֵּל קוֹדֵשׁ מֵעַם הָאֲרֵץ. מִשִּׁיבָה הַגְּמָרָא: רַבִּי יוֹסִי הִיא,
 108 דְּתִנֵּיָא בְּבִרְיִיתָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִפְּנֵי מַה תְּכַל וְאֶף עֲמֵי הָאֲרֵץ
 109 נִאֲמָרִין עַל סְהַרְתְּ יוֹן לְנִסְכִּים וְשִׁמְן לְמִנְחוֹת כֵּל יְמוֹת הַשְּׁנָתָה,
 110 כְּשֶׁמְבִיאִים אוֹתָם לְמִקְדָּשׁ לְהַקְרִיבָם, כִּדֵּי שְׁלֹא יֵהָא כֵּל אֶחָד וְאֶחָד
 111 שְׂרוּאָה שֶׁאֵינוּ נֹאמְן עַל טַהֲרַת קְרַבְנוֹתֵיהּ, חוֹלְף וּבוֹנָה כְּמָה לְעֲצָמוֹ
 112 וּמְקַרִּיב עֲלֵיהָ קְרַבְנוֹת לָהּ לְאַחַר שֶׁנִּסְרוּ הַבְּמוֹת, וְלִכֵּן הֵאֱמִינוּ
 113 לְכּוֹלָם עַל טַהֲרַת יַיִנָם וְשִׁמְנָם לְקוֹדֵשׁ. וְכֵן הֵאֱמִינוּ עֲמֵי הָאֲרֵץ עַל
 114 טַהֲרַת פְּרָה אֲדוּמָה שֶׁהַכְּלִים שֶׁהִשְׁתַּמְשׁוּ לָהּ אֵינֶם טְמֵאִים, כְּדִי
 115 שְׁלֹא יֵהָא כֵּל אֶחָד הוֹלֵךְ וְשׁוֹרֵף פְּרָה אֲדוּמָה לְעֲצָמוֹ.
 116 דַּבֵּר נוֹסֵף שֶׁהִקִּילוּ בּוֹ מִשׁוּם אֵיבָה: אָמַר רַב פִּפְסָא, כְּמֵאן מְקַבְּלִין
 117 הָאֲדִינָא סְהוּרֵתָא – כְּפִי מִי נוֹהָגִים שֶׁמְקַבְּלִים עֵתָה עֲדוֹת מְעַם הָאֲרֵץ
 118 כְּמִי שֶׁמְדַקְדֵק בְּעֲדוֹתָהּ, אֶף שְׁלֹא קָרָא וְלֹא שָׁנָה, כְּמֵאן כְּרַבִּי יוֹסִי

שבת פרשת פקודי, ב' אדר-שני, ה'תשכ"ה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (ד) ומָזְהָ מפרשת פקודי הוותמת את חומש שמות, עם תוכנה הפנימי
 2 המבואר לעיל, בָּאִים לְוִיקָרָא אֶל מֹשֶׁה גו'³⁶, הפסוק הפותח את
 3 פרשת וחומש ויקרא, "וִיקָרָא"
 4 לְשׁוֹן חִבְהָ ³⁷ המורה על חיבה
 5 וקירוב מצד הקדוש-ברוך-הוא לבני
 6 ישראל בדוגמת עניין השבת שהוא
 7 מתנה מהקדוש-ברוך-הוא לבני
 8 ישראל, כמבואר לעיל, וּבָאֶלְיָהּ
 9 זְעִירָא האל"ף שבמילה "ויקרא"
 10 כתובה בתורה כאות קטנה (וְלֹא
 11 זְעִירָא וְלֹא כְּמִילָהּ שְׁבִמִילָהּ וְיִקְרָא
 12 זְעִירָא וְלֹא כְּמִילָהּ שְׁבִמִילָהּ וְיִקְרָא
 13 זְעִירָא וְלֹא כְּמִילָהּ שְׁבִמִילָהּ וְיִקְרָא
 14 זְעִירָא וְלֹא כְּמִילָהּ שְׁבִמִילָהּ וְיִקְרָא
 15 זְעִירָא וְלֹא כְּמִילָהּ שְׁבִמִילָהּ וְיִקְרָא
 16 זְעִירָא וְלֹא כְּמִילָהּ שְׁבִמִילָהּ וְיִקְרָא
 17 זְעִירָא וְלֹא כְּמִילָהּ שְׁבִמִילָהּ וְיִקְרָא
 18 זְעִירָא וְלֹא כְּמִילָהּ שְׁבִמִילָהּ וְיִקְרָא
 19 זְעִירָא וְלֹא כְּמִילָהּ שְׁבִמִילָהּ וְיִקְרָא
 20 זְעִירָא וְלֹא כְּמִילָהּ שְׁבִמִילָהּ וְיִקְרָא

11 כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב בְּדְבָרֵי-הַיָּמִים ³⁸ בתחילתו "אָדָם" בָּאֶלְיָהּ רַבְתִּי
 12 אות אל"ף גדולה המבטאת את הדגשת המציאות) ³⁹, וְכִידוּעַ הַסְּפוּרָא
 13 שְׁהַצְמַח צְדָקָה שְׂאֵל אֶצְלָהּ
 14 זְקֵנוֹ סְבוּ, אבִי אִמֹר רַבְּנֵי הַזְּקֵנִי,
 15 מְדוּעַ נֶאֱמַר "וִיקָרָא"
 16 בָּאֶלְיָהּ זְעִירָא, וְהַשִּׁיב לוֹ
 17 רַבְּנֵי הַזְּקֵנִי שְׂזָהוּ בְּגִלְלָהּ
 18 עֲנֻתְנֹתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה כו' ⁴¹ ענין
 19 הביטול לאלוקות ויציאה מגדרי
 20 המציאות האישיית.

(36 ר"פ ויקרא. 37 פירש"י עה"פ. 38) בתחלתו. (39) ראה לקו"ת ר"פ ויקרא. (40) סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 68. וראה לקו"ש ח"י"ז בתחלתו. (41) חסר המשך וקישור הדברים, וסיום המאמר (המו"ל).

המשך ביאור למס' חגיגה ליום חמישי עמ' א

1 שחשש לאיבתו, ומטעם זה גם לא החמירו שלא לקבל ממנו
 2 עדות, אולם חכמים חלקו עליו וסברו שאין מקבלים ממנו עדות.
 3 הגמרא מקשה שמטעם אחר יש לאסור להטביל כלי בתוך כלי גם
 4 לתרומה: וְיַחֲוֹשׁ לְשִׂאֲלָהּ – נחשוש שחבר ישאל כלי מעם הארץ,
 5 ואם נטביל אנו כלי בתוך כלי אף עם הארץ יעשה כן ולא יזהר
 6 לטבול כדין, ונמצא שחבר משתמש בכלי שלא נטבל כדין, ומשום
 7 כך יש לאסור להטביל כלי בתוך כלי גם לתרומה.
 8 והראיה שחברים שואלים מעמי הארץ, דְּתַנֵּן במשנה (עדיות פ"א
 9 מ"ד), כְּלֵי תָרָם – המוקף צמיד פתיל, דהיינו שכיסויו צמוד על פיו
 10 יפה, הנמצא באוהל המת, מְצִיל עַל הַפֶּל – את כל הטהרות
 11 הנמצאים בתוכו שלא יטמאו באהל המת, דְּבָרֵי בֵּית הַלֵּל. בֵּית
 12 שְׂמַאי אוֹמְרִים, מדרבנן כלי חרס זה אינו מְצִיל מלקבל טומאה אֶלָּא
 13 עַל אוֹכְלִים וְעַל הַמְּשָׁקִים וְעַל כְּלֵי תָרָם הנמצאים בתוכו, שכל אלו

14 אין להם טהרה במקוה, ולא על שאר כלים שיש להם טהרה
 15 במקוה.
 16 המשנה מביאה דין ודברים בין בית שמאי לבית הלל בענין
 17 מחלוקתם: אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הַלֵּל לְבֵית שְׂמַאי, מִפְּנֵי מָה אומרים אתם
 18 שכלי חרס אינו מציל גם על שאר הכלים, והרי מן התורה מציל
 19 על הכל. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שְׂמַאי, מִפְּנֵי שֶׁהוּא טָמֵא מתחילתו קודם
 20 שהניחו בפי הארובה עַל גְּבֵי עַם הָאָרֶץ – מפני שנגע בו עם הארץ,
 21 שעם הארץ דינו כזב ומטמא כלים בנגיעתו, וְאִין כְּלֵי טָמֵא חוֹצֵין.
 22 אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הַלֵּל, וְהִלֵּא טִיהַרְתֶּם אוֹכְלֵינִי וּמְשָׁקֵינִי שְׂבִתוּכוֹ – בתוך
 23 כלי חרס המוקף צמיד פתיל, אף שהוא טמא במגע עם הארץ,
 24 ומדוע את הכלים שיש להם טהרה במקוה לא טיהרתם. אָמְרוּ לָהֶם
 25 בֵּית שְׂמַאי, כְּשִׂמְיָהֶרְנֹנוּ אוֹכְלֵינִי וּמְשָׁקֵינִי שְׂבִתוּכוֹ,

המשך ביאור למס' חגיגה ליום חמישי עמ' ב

1 ברייתא בענין אחרונים ותוך בקודש: תֵּנִי רַב בִּיבִי קָמִיהּ [לפניו]
 2 דְּרַב נַחֲמָן, כֹּל הַכֵּלִים שֶׁל קוֹדֶשׁ אֵין לָהֶם דִּין אַחֲרִיִּים וְתוֹךְ, כלומר
 3 שאם נטמאו אחריהם נטמא גם תוכם, והיינו אֶחָד קְדָשִׁי הַמְּקֻדָּשׁ
 4 – קדשים שנאכלים במקדש, וְאֶחָד קְדָשִׁי הַגָּבוּל – קדשים הנאכלים
 5 בכל גבול ארץ ישראל אף מחוץ למקדש ולירושלים. אָמַר לֵיהּ רַב
 6 נַחֲמָן, קְדָשִׁי הַגָּבוּל שְׁנִית מַאי נִינְהוּ – מה הם, שמא כוונתך
 7 לְתַרוּמָה הנאכלת בכל ארץ ישראל, אם כן קשה, וְהִתְנֵן – והרי
 8 שנינו במשנתנו, אַחֲרִיִּים וְתוֹךְ וְכֵן הַצְּבִיטָה לְתַרוּמָה, כלומר
 9 שלגבי תרומה אם נטמאו אחריהם לא נטמא תוכם. אֵלָּא דְלָמָּא –
 10 שמא כוונתך לְחֻלּוּן שְׁנַעְשׂוּ עַל מְהַרְתַּת הַמְּקֻדָּשׁ הנאכלים בכל גבול
 11 ארץ ישראל קְאָמְרַת, שבהם אף אם נטמאו אחריהם נטמא תוכם.
 12 ובכך אֲדַבְּרַתִּי מִלְּתָא – הזכרתני דבר דָּאִמַר רַבָּה פַּר אַבְוֵה, אַחַת
 13 עֲשָׂרָה מַעֲלֹת לְקוֹדֶשׁ יֵתֵר עַל הַתְּרוּמָה שְׁנֵן כָּאֵן במשנתנו, שֵׁשׁ

14 מעלות ראשונות, נאמרו בין לקודש בין לחולין שְׁנַעְשׂוּ עַל מְהַרְתַּת
 15 הַמְּקֻדָּשׁ, וחמש אַחֲרוֹנוֹת נאמרו רק לקודש, אֶכְּלָל לֹא לְחֻלּוּן שְׁנַעְשׂוּ
 16 עַל מְהַרְתַּת הַמְּקֻדָּשׁ. והמעלה של אחרונים ותוך נשנית בין שש
 17 המעלות הראשונות, וגם מדבריו משמע שנוהגת גם בחולין
 18 שנעשו על טהרת הקודש.
 19 שנינו במשנה: הַנּוֹשֵׂא אֶת הַמְּדָרְס, נוֹשֵׂא אֶת הַתְּרוּמָה אֶכְּלָל לֹא אֶת
 20 הַמְּקֻדָּשׁ.
 21 שואלת הגמרא: אֵת הַמְּקֻדָּשׁ מַאי מַעֲמָא לֹא – מדוע אינו נושא
 22 כשנושא את המדרס, הרי יכול לישא אותו באופן שאינו מטמאו.
 23 משיבה הגמרא: גורו חכמים כך מְשׁוּם מַעֲשֵׂה שְׁהִיָּה, דָּאִמַר רַב
 24 יְהוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל, מַעֲשֵׂה בְּאֶחָד שְׁהִיָּה מַעֲבִיר תְּבִית שֶׁל יוֹן קוֹדֶשׁ
 25 כגון יין נסכים מְמָקוֹם לְמָקוֹם,

צריך להטבילה: וְאִם בִּילָה לֹא מְהֵימְנֵי – וכי עמי הארץ אינם נאמנים
 על הטבילה, וְהֵתִיב – והרי שנינו בברייתא, נֶאֱמָר עַמֵי הָאָרֶץ עַל
 מְהֵרָת מְבִילֵת טָמֵא מֵת, כלומר שטבלו כדין לאחר ההזאה על מה
 שנטמא בטומאת מת. ומשום כך חבר השואל כלי מעם הארץ לא
 יצטרך לטבול, ומפני מה לא חששו שמא טבל כלי בתוך כלי
 וטבילתו פסולה, ועל כן יש לגזור שלא להטביל כלי בתוך כלי אף
 לתרומה.
 מתרצת הגמרא: אָמַר אַבְיִי, לֹא קָשְׁיָא, הָא – הברייתא שאמרה
 שנאמנים מדברת בטהרת גופו, שנאמנים לומר שטיהרו גופם
 מטומאת מת, וְהָא – מה שנתבאר שאינו נאמן, היינו בטהרת פְּלִיז, שבהם יש חשש שהטבילים שלא כדין.
 תירוץ נוסף: רָבָא אָמַר, אִידֵי וְאִידֵי – בשני הדינים מדובר בְּכִלְיוֹ, וְלֹא קָשְׁיָא, הָא – הברייתא שאמרה שנאמנים, דיברה באופן דְּאָמַר
 עם הארץ מעולם לֹא הִטְבִּילְתִּי כְּלֵי בְּתוּךְ כְּלֵי, ועל כך נאמן כיון
 שלדבריו הטביל כליו כדין, וְהָא – מה שנתבאר שאינו נאמן היינו
 באופן דְּאָמַר הִטְבִּילְתִּי כְּלֵי בְּתוּךְ כְּלֵי, אֲכַל לֹא הִטְבִּילְתִּי בְּתוּךְ כְּלֵי
 שְׂאִין בְּפִי כַּשְׂפוּפֶרֶת הַנּוֹד, שאינו נאמן כיון שיש לחשוש שלא
 היה בפיו כשפופרת הנוד, שאינו מודקק היטב בכך. רבא מביא
 ראיה לדבריו: וְהֵתִיב – וכך שנינו בברייתא, נֶאֱמָר עַם הָאָרֶץ לֹמְרֵי,
 פִּירוֹת אֵלּוּ לֹא הוֹכְשָׁרוּ לְקַבֵּל טוּמְאָה, משום שאין אנו חושדים
 שמשקר, אֲכַל אֵינּוּ נֶאֱמָר לֹמְרֵי פִּירוֹת אֵלּוּ הוֹכְשָׁרוּ אֲכַל לֹא נִטְמְאוּ,
 משום שאינו יודע את דיני טומאה וטהרה. והוא הדין לענינו,
 שעם הארץ נאמן לומר שלא הטביל בתוך כלי כלל, אך אינו
 מודקק להבחין שאין בפי הכלי כשפופרת הנוד, ולכן אינו נאמן
 על כך.
 מקשה הגמרא על התירוץ שנאמן על גופו: וְאֲנֹפֵי מִי מְהֵימְנֵי,
 וְהֵתִיב – והרי שנינו בברייתא, חֵבֵר שֶׁבָּא לְהוֹזִית מִי חֲטָאת לְטַהַר
 עצמו מטומאת מת, ואומר שעברו כבר שלשה ימים מיום שנטמא
 ואפשר להזות עליו, מִזֵּינַן עֲלָיו מִיָּד. אך עם הארץ שֶׁבָּא לְהוֹזִית, אֵין
 מִזֵּינַן עֲלָיו עַד שֶׁיִּעָשֶׂה בְּפִינֵינוּ – שימנה בפנינו עד היום השלישי ויוז
 עליו ולאחר מכן ימנה עד היום השביעי ויוז עליו, שמתוך שנחפו
 להטהר אינו נאמן על מנין הימים.
 אבוי מבאר את דבריו: אֵלּא אָמַר אַבְיִי, מה שאמרתי שעם הארץ
 נאמן על טהרת גופו מטומאת מת, היינו שמתוך הוֹמָר שֶׁהִתְמַרְתָּ
 עֲלָיו בְּתַחֲלִיתוֹ כִּשְׂבֵא לְהוֹזִית, שאינו נאמן וצריך למנות בפנינו
 שלשה ושבעה ימים, חֲקִלְתָּ עֲלָיו בְּסוּפּוֹ לְהֵאֱמִינוֹ עַל הַטְּבִילָה,
 שבה ודאי מודקק לעשותה כדין, כדי שנאמינו עליה ולא יהיה
 צריך לחזור ולטבול.
 שנינו במשנה: אַחֲוָיִם וְתוֹךְ וְכוּ' בתרומה אבל לא בקדש.
 מפרשת הגמרא: מֵאֵי – מהו דין אַחֲוָיִם וְתוֹךְ ששנינו במשנתנו,
 פירושו בְּדַתְנָן במשנה אחרת (כלים פ"ה מ"ז), כְּלֵי עֵץ או מתכת
 שֶׁנִּטְמְאוּ אַחֲוָיִם בְּמִשְׁקֵינָם טְמֵאִים שנגעו בהם, אַחֲוָיִם טָמְאִין מִדְּרַבְנָן,
 אבל תוֹכּוֹ של הכלי ואֲנֵינוּ – שפתו הכפולה לצד חוץ, וְאֲנֵינוּ – אוזן
 שבכלי שאוחז בו, וְנִדְיוֹ – בית יד שאוחז בו הכלי, מְהוֹרֵין, שכיון
 שהוא מדרבנן עשו חכמים היכר בטומאה זו, שלא כל הכלי יהיה
 טמא, כדי שלא יבואו לשרוף תרומה וקדשים שנטמאו ממנו
 (בכורות לח). אמנם אם נִטְמְאוּ תוֹכּוֹ של הכלי, אף בטומאה דרבנן,
 פוּלּוֹ טָמֵא. ועל דין זה אמרה משנתנו, שרק בתרומה וכן במעשר
 וחולין נאמר דין זה, אך לקודש עשו מעלה שאף אם נטמאו
 אחוריו בלבד נטמא כולו.
 שנינו במשנה: וּבֵית הַצִּבְיָה וכו' בתרומה אבל לא בקדש.
 מבררת הגמרא: מֵאֵי – מהו החלק בכלי הנקרא בֵּית הַצִּבְיָה.
 משיבה הגמרא: אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, מְקוֹם שֶׁצּוֹבְטִין –
 שאוחז בו את הכלי ומושיטו לאחריים, וְכֵן הוּא אָמַר אֲצֵל בועז
 ורות (רות ב"ד) וְיִצְבֵּט לָהּ קָלִי, ופירוש 'ויצבט' הוא 'אושיט'. רַבִּי
 אֲסִי אָמַר בשם רַבִּי יוֹחָנָן, בֵּית הַצִּבְיָה הוּא מְקוֹם שֶׁנִּקְוֵי הַדַּעַת
 [האיסטניסים] צוֹבְעִין – טובלים שם מאכלם, שמתוך שאינם
 יכולים להטביל מאכלם בחומץ וחרדל שבקערת אחרים, עושים
 בית קיבול קטן בפני עצמו בשולי הקערה, ויש לו דופן סביבו,
 וטובלים שם.

רק לְעֵצָמוֹ – לעם הארץ מְהֵרָנָה, שהחברים בדלים ממנו וממגעו
 ונוהגים טומאה במאכלו, וכן מכלי חרס שלו, שאין להם טהרה
 במקוה, אֲכַל אֵיךְ נִסְתַּר אֵת הַכְּלֵי שֵׁאִינוּ שֶׁל חָרֵס, שנמצא שֶׁשִּׁתְּרָתוֹ
 לָךְ הַחֵבֵר וְלוֹ, כיון שדרך החבר לשאול כלים שאינם של חרס מעם
 הארץ, ונמצא שהחבר משתמש בכלי עם הארץ הטמאים, ולכן יש
 לטמאם.
 ברייתא המביאה דין ודברים בדברי בית שמאי: תֵּנִיא, אָמַר רַבִּי
 יְהוֹשֻעַ, בּוֹשְׁנֵי [מתבייש אני] מְדַבְּרִיכֶם בֵּית שְׁמַאי, שהרי לדבריכם
 אֲפֻשֶׁר שֶׁאִם אִשָּׁה הִנְמִצְתָּ בְּעִלְיָהּ וּבְבֵיתָּ שֶׁתַּחְתֶּיהָ נִמְצָא מֵת וִישׁ
 אַרְבּוּבָה מִהַבֵּית לְעִלְיָהּ, וְכֵלֵי חָרֵס שֶׁתַּחְתֶּיהָ, לְשָׁפָה עִיסָה בְּעִרְיָה
 [קערה] שֶׁל עֵץ, אִשָּׁה וְעִרְיָה טָמְאִין שְׂבָעָה, כיון שלא ניצלו על
 ידי הכלי חרס שבארובה, ונטמאו מחמת המת, וְאֵילוּ הַכְּבָק
 שֶׁהִתְעַסְקָה בּוֹ יְהִיהָ מְהוֹרֵר כיון שאין לו טהרה במקוה. וכן לוגֵין –
 כלי של מתכת מֵלֵא מִשְׁקֵינָם הִנְמִצְתָּ בְּעִלְיָהּ זו, ה[לוגין] טָמֵא
 טוּמְאָתָּ שְׂבָעָה מִהֵטֵעַם הָאֱמֹר, וּמִשְׁקֵינָם שֶׁתּוֹכּוֹ מְהוֹרֵין. ונמצא
 שדברים אלו בלא טעם.
 נִטְפַל לוֹ – נתחבר לרבי יהושע תלמיד אֶחָד מִתְּלָמִידֵי בֵּית שְׁמַאי,
 וְאָמַר לוֹ, רְצוֹנָךְ שֶׁאֲמַר לָךְ טַעְמֵן שֶׁל בֵּית שְׁמַאי. אָמַר לוֹ, אָמֹר.
 אָמַר לוֹ הַתְּלָמִיד, אֲשֶׁלְךָ, כְּלֵי טָמֵא חוֹצֵין בְּפִנֵי הַטוּמְאָה אוֹ אֵינּוּ
 חוֹצֵין. אָמַר לוֹ, אֵינּוּ חוֹצֵין, שהרי דבר המקבל טומאה אינו חוצץ
 בפניה. שאל התלמיד, כְּלֵי שֶׁל עֵם הָאָרֶץ טָמֵא אוֹ מְהוֹרֵר, אָמַר לוֹ,
 טָמֵא, משום מגע עם הארץ שדינו כזב. ובכך ביאר התלמיד לרבי
 יהושע, שכלי של עם הארץ אינו חוצץ בפני הטומאה. ואז המשיך
 התלמיד לומר, וְאִם אֵתָּה אוֹמֵר לוֹ – לעם הארץ שהכלי שנגע בו
 טָמֵא, כְּלוּם מְשַׁנֵּיתָ עֲלָיָךְ – וכי ישמע לך, שהרי מחזיק עצמו טהור.
 וְלֹא עוֹד – ולא זה בלבד, אֵלּא שֶׁאִם אֵתָּה אוֹמֵר לוֹ שְׁהוּא טָמֵא,
 אוֹמֵר לָךְ שְׁלֵי מְהוֹרֵר וְשֶׁלֵּךְ טָמֵא. וְהוּוּ טַעְמֵן שֶׁל בֵּית שְׁמַאי שֶׁכֵּלֵי
 חָרֵס שֶׁל עֵם הָאָרֶץ מְצִיל מִפְּנֵי הַטוּמְאָה עַל אוֹכְלִים וּמְשַׁקִּים וְכֵלֵי
 חָרֵס, כיון שאם יאמרו לעם הארץ שהם טמאים לא ישמע להם
 כיון שאין להם תקנה לטהרם, אך כלים שיש להם טהרה אינם
 ניצולים מפני הטומאה, מפני שישמע עם הארץ לחכמים ויטהרם
 כיון שאין לו הפסד בכך. מִיָּד כִּשְׁמַע זֹאת הִלָּךְ רַבִּי יְהוֹשֻעַ וְנִשְׁתַּחֲוֶה
 עַל קַבְרֵי בֵּית שְׁמַאי, וְאָמַר, נִעְנֵיתִי לָכֶם – דיברתי כנגדכם יותר
 מדאי עֲצָמוֹת בֵּית שְׁמַאי, שאף שדבריכם נראו כסתומים יש בהם
 טעם, וְיִמָּה הַלְכוֹת הַפְּתוּמוֹת שֶׁלְכֶם כְּהַמְפֹרְשׁוֹת עַל אֵתָּה כְּמָה
 וְכְמָה. אָמְרוּ – סיפור, כֵּל יָמָיו שֶׁל רַבִּי יְהוֹשֻעַ הוֹשְׁתָּרוּ שִׁנְיָו מִפְּנֵי
 תַעֲזוּבָתוֹ עַל שְׂדִיבֵר עַל בֵּית שְׁמַאי בְּדֶרֶךְ גִּנְאֵי.
 מסימת הגמרא את הראיה שחברים שואלים כלים מעם הארץ:
 קָתַנִּי מִיָּהָת – מכל מקום שנינו שביט שמאי אמרו לבית הלל שכלי
 של עם הארץ, אם אתה מטהר אותנו טהרתו לָךְ וְלוֹ, אֲלֵמָא שְׂאֵלֵינוּ
 מִיָּנִיחוּ – מוכח שחברים אינם נמנעים מלשאל כלים מעם הארץ.
 וקשה מדוע לא גזרו חכמים שלא להטביל כלי בתוך כלי לתרומה,
 שמא יעשה זאת עם הארץ ולא יזהר כדין בטבילה, והחבר ישאל
 ממנו את כליו בחזקת שהם טהורים ונמצא משתמש בכלי טמא.
 מתרצת הגמרא: כִּי שְׂאֵלֵינוּ מִיָּנִיחוּ – כאשר שואלים כלים מעמי
 הארץ מִטְּבִילֵינוּ לָהּ, שמא הטבילום כלי בתוך כלי שלא כדין.
 מקשה הגמרא: אֵי הָכִי – אם כך שמתבילים כל כלי הנשאל מעם
 הארץ, מדוע חזרו בית הלל והודרו לבית שמאי כמו ששנו בסוף
 המשנה שם (עדיות פ"א מ"ד), נִתְהַדְרוּ לָהּ בֵּית הַלֵּל לְבֵית שְׁמַאי עַל
 טַעֲנָתָם שֶׁחֵבֵר שוֹאֵל כְּלֵי מִעַם הָאָרֶץ וְלֹכֵן אֵין לְטַהְרוֹ, דְּכִי שְׂאֵלֵינוּ
 מִיָּנִיחוּ מִטְּבִילֵינוּ לָהּ, ולכן ניתן לטהרם.
 מתרצת הגמרא: לֹא הִשִּׁיבוּ כֵּךְ כיון שטבילה לבדה אינה מועילה
 לטהר כלים שנטמאו באוהל המת, כיון שטָמֵא מֵת גְּעֵי [צריך]
 הַזָּוָה מִמֵּי חֲטָאת בִּימִים שְׁלִישִׁי וְשִׁבְעִי לְטוּמְאָתוֹ (במדבר י"ז), וְכֵן
 לְשִׁבְעָה יוֹמֵי לֹא מוֹשְׁלֵי אֵינְשֵׁי – ואין דרך האנשים להשאיל כלי
 לשבעה ימים, ולכן אינו יכול לטהר את הכלי מטומאת מת,
 ומטעם זה אמרו בית שמאי שכלים אלו טמאים הם, שכיון
 שאפשר לטהרם, העם הארץ ישמע לנו לטהרם בהזאת שלישי
 ושביעי, ויוכל החבר להשתמש בכלים אלו.
 הגמרא מקשה שוב על מה שנתבאר שהשואל כלי מעם הארץ

שבת פרשת פקודי, ב' אדר-שני, ה'תשכ"ה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (ד) ומָזְהָ מִפְרֶשֶׁת פְּקוּדֵי הַחֹתֶמֶת אֶת חֹמֶשׁ שִׁמּוֹת, עִם תּוֹכְנָה הַפְּנִימִי
 2 הַמְּבֹרָא לְעִיל, בְּאִים לְוִיקָרָא אֶל מֹשֶׁה גֹ'36, הַפְּסוּק הַפּוֹתַח אֶת
 3 פְּרֶשֶׁת וְחֹמֶשׁ וִיקָרָא, "וִיקָרָא"
 4 לְשׁוֹן חִבְהָ 37 הַמּוֹרָה עַל חִיבָה
 5 וְקִירוּב מִצַּד הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְבִנֵי
 6 יִשְׂרָאֵל בְּדוּגְמַת עֲנִיין הַשֶּׁבֶת שֶׁהוּא
 7 מִתְנָה מִהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְבִנֵי
 8 יִשְׂרָאֵל, כַּמְּבֹרָא לְעִיל, וּבְאֶלְ"ף
 9 זְעִירָא הַאֲל"ף שְׁבַמִּילָה "וִיקָרָא"
 10 כְּתוּבָה בְּתוֹרָה כְּאוֹת קִטְנָה (וְלֹא
 11

11 כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב בְּדְבָרֵי-הַיָּמִים 38 בְּתַחֲלִיתוֹ "אָדָם" בְּאֶלְ"ף רַבְתִּי
 12 אוֹת אֲל"ף גְּדוּלָה הַמְּבַטֶּאֶת אֶת הַדְּגִשׁ הַמְּצִיאוֹת) 39, וְכִידוּעַ הַסְּפּוּר 40
 13 שֶׁהַצִּמְח צָדֵק שָׂאֵל אֶצֶל
 14 זְקֵנוֹ סְבוּ, אֲבִי אִמּוֹ רַבְּנּוּ הַזְּקֵן,
 15 מִדּוּעַ נֶאֱמַר "וִיקָרָא"
 16 בְּאֶלְ"ף זְעִירָא, וְהַשִּׁיב לוֹ
 17 רַבְּנּוּ הַזְּקֵן שֶׁזָּהוּ בְּגִלְל
 18 עֲנֻתָּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה כּו' 41 עִינן
 19 הַבֵּיטוּל לְאַלּוּקוֹת וַיִּצְיֵאָה מִגְּדֵרֵי
 20 הַמְּצִיאוֹת הָאִישִׁית.

(36 ר"פ ויקרא. 37 פירש"י עה"פ. 38) בתחלתו. (39) ראה לקו"ת ר"פ ויקרא. (40) סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 68. וראה לקו"ש ח"י"ז בתחלתו. (41) חסר המשך וקישור הדברים, וסיום המאמר (המו"ל).

המשך ביאור למס' חגיגה ליום חמישי עמ' א

1 שְׁחַשֵּׁשׁ לְאִיבָתוֹ, וּמִטַּעַם זֶה גַם לֹא הַחְמִירוֹ שֶׁלֹּא לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ
 2 עֲדוּת, אוֹלָם חֲכָמִים חִלְקוּ עֲלָיו וְסָבְרוּ שֶׁאֵין מְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ עֲדוּת.
 3 הַגְּמָרָא מְקַשָּׁה שֶׁמִּטַּעַם אַחֵר יֵשׁ לְאַסוּר לְהַטְבִּיל כְּלֵי בַתוּךְ כְּלֵי גַם
 4 לְתַרוּמָה: וְיִחַוֵּשׁ לְשִׂאֲלָה – נַחֲשׁוּשׁ שֶׁחֶבֶר יִשְׂאֵל כְּלֵי מִעַם הָאָרֶץ,
 5 וְאִם נִטְבִּיל אֲנִי כְּלֵי בַתוּךְ כְּלֵי אֶף עִם הָאָרֶץ יַעֲשֶׂה כֵן וְלֹא יִזְהַר
 6 לְטַבּוֹל בְּדִין, וְנִמְצָא שֶׁחֶבֶר מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֵלֵי שֶׁלֹּא נִטְבַּל בְּדִין, וּמִשׁוּם
 7 כֵךְ יֵשׁ לְאַסוּר לְהַטְבִּיל כְּלֵי בַתוּךְ כְּלֵי גַם לְתַרוּמָה.
 8 וְהִרְאִיָּה שֶׁחֶבְרִים שׁוֹאֲלִים מִעַמֵּי הָאָרֶץ, דְּתִנֵּן בְּמִשְׁנֵה (עֲדוּת פ"א
 9 מִיד), כְּלֵי תָרָם – הַמוֹקֵף צְמִיד פְּתִיל, דְּהֵיִינוּ שְׁכִיסוּיוֹ צְמוּד עַל פִּיו
 10 יִפֶּה, הַנְּמַצָּא בְּאוּחַל הַמֵּת, מְצִיל עַל הַפֶּל – אֶת כָּל הַטְּהָרוֹת
 11 הַנְּמַצָּאִים בְּתוֹכָם שֶׁלֹּא יִטְמְאוּ בְּאוּחַל הַמֵּת, דְּבָרֵי בֵּית הַלֵּל. בֵּית
 12 שְׂמַאי אוֹמְרִים, מִדְּרַבֵּן כְּלֵי חֶרֶס זֶה אֵינוֹ מְצִיל מִלְּקַבֵּל טוּמְאָה אֶלָּא
 13 עַל אוֹכְלִים וְעַל הַמְּשָׁקִים וְעַל כְּלֵי תָרָם הַנְּמַצָּאִים בְּתוֹכָם, שֶׁכָּל אֵלוֹ

14 אֵין לָהֶם טְהָרָה בְּמִקְוֵה, וְלֹא עַל שֶׁאֵר כְּלִים שִׁישׁ לָהֶם טְהָרָה
 15 בְּמִקְוֵה.
 16 הַמִּשְׁנָה מְבִיאָה דִּין וְדַבְרִים בֵּין בֵּית שְׂמַאי לְבֵית הַלֵּל בְּעִנֵּין
 17 מִחְלוּקָתָם: אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הַלֵּל לְבֵית שְׂמַאי, מִפְּנֵי מָה אוֹמְרִים אַתֶּם
 18 שְׁכֵלֵי חֶרֶס אֵינוֹ מְצִיל גַם עַל שֶׁאֵר הַכְּלִים, וְהֵרִי מִן הַתּוֹרָה מְצִיל
 19 עַל הַכָּל. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שְׂמַאי, מִפְּנֵי שֶׁהוּא טְמֵא מִתְּחִילָתוֹ קוֹדֵם
 20 שֶׁהִנִּיחוּ בְּפִי הָאוּרֻבָּה עַל גְּפֵי עִם הָאָרֶץ – מִפְּנֵי שֶׁנִּגְעָה בּוֹ עִם הָאָרֶץ,
 21 שֶׁעִם הָאָרֶץ דֵּינוֹ כּוֹזֵב וּמִטְמֵא כְּלִים בְּנִגְיַעָתוֹ, וְאֵין כְּלֵי טְמֵא חוּצָין.
 22 אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הַלֵּל, וְהִלָּא טִיהַרְתֶּם אוֹכְלֵינוֹ וּמְשָׁקֵינוֹ שֶׁבְּתוֹכָם – בַּתוּךְ
 23 כְּלֵי חֶרֶס הַמוֹקֵף צְמִיד פְּתִיל, אֶף שֶׁהוּא טְמֵא בְּמִגַּע עִם הָאָרֶץ,
 24 וּמִדּוּעַ אֶת הַכְּלִים שִׁישׁ לָהֶם טְהָרָה בְּמִקְוֵה לֹא טִיהַרְתֶּם. אָמְרוּ לָהֶם
 25 בֵּית שְׂמַאי, כְּשִׂמְיַהֲרֵנוּ אוֹכְלֵינוֹ וּמְשָׁקֵנוֹ שֶׁבְּתוֹכָם,

המשך ביאור למס' חגיגה ליום חמישי עמ' ב

1 בְּרִייתָא בְּעִנֵּין אַחֲרוּיִים וְתוּךְ בְּקוּדֶשׁ: תִּנֵּי רַב בִּיבִי קָמִיָּה (לְפָנָיו)
 2 דְּרַב נַחֲמָן, כָּל הַכְּלִים שֶׁל קוּדֶשׁ אֵין לָהֶם דִּין אַחֲרוּיִים וְתוּךְ, כְּלוּמַר
 3 שֶׁאִם נִטְמְאוּ אַחֲרוּיֵיהֶם נִטְמָא גַם תּוֹכָם, וְהֵיִינוּ אֶחָד קְדָשֵׁי הַמְּקֻדָּשׁ
 4 – קְדָשִׁים שֶׁנֶּאֱכָלִים בְּמִקְדָּשׁ, וְאֶחָד קְדָשֵׁי הַגְּבוּל – קְדָשִׁים הַנֶּאֱכָלִים
 5 בְּכָל גְּבוּל אָרֶץ יִשְׂרָאֵל אֶף מִחוּץ לְמִקְדָּשׁ וְלִירוּשָׁלַיִם. אָמַר לֵיהּ רַב
 6 נַחֲמָן, קְדָשֵׁי הַגְּבוּל יִשְׁנִית מַאי נִינְהוּ – מַה הֵם, שְׂמַא כּוּוֹנְתֵךְ
 7 לְתַרוּמָה הַנֶּאֱכָלֶת בְּכָל אָרֶץ יִשְׂרָאֵל, אִם כֵן קִשָּׁה, וְהֵתֵנּוּ – וְהֵרִי
 8 שְׁנִינוּ בְּמִשְׁנַתְנָנוּ, אַחֲרוּיִים וְתוּךְ וְכֵי הַצִּבְיָה לְתַרוּמָה, כְּלוּמַר
 9 שֶׁלִּגְבֵי תְרוּמָה אִם נִטְמְאוּ אַחֲרוּיֵיהֶם לֹא נִטְמָא תּוֹכָם. אֵלָּא דְלָמָּא –
 10 שְׂמַא כּוּוֹנְתֵךְ לְחֻלִּין שְׁנַעְשׂוּ עַל מְהָרָת הַקּוּדֶשׁ הַנֶּאֱכָלִים בְּכָל גְּבוּל
 11 אָרֶץ יִשְׂרָאֵל קְאָמְרָת, שְׁבַהֵם אֶף אִם נִטְמְאוּ אַחֲרוּיֵיהֶם נִטְמָא תּוֹכָם.
 12 וּבִכֵךְ אֲדַבְּרָתֵן מִלְּתָא – הַזְכַּרְתִּי דְּבַר דְּאָמַר רַבָּה פְּרַ אַבְוֵה, אַחַת
 13 עֲשָׂרָה מַעֲלוֹת לְקוּדֶשׁ יֵתֵר עַל הַתְּרוּמָה שְׁנֵי כָּאֵן בְּמִשְׁנַתְנָנוּ, שִׁישׁ

14 מַעֲלוֹת רֵאשׁוֹנוֹת, נִאֲמְרוּ בֵּין לְקוּדֶשׁ בֵּין לְחֻלִּין שְׁנַעְשׂוּ עַל מְהָרָת
 15 הַקּוּדֶשׁ, וְחִמְשׁ אַחֲרוֹנוֹת נִאֲמְרוּ רַק לְקוּדֶשׁ, אֶכְּלָל לֹא לְחֻלִּין שְׁנַעְשׂוּ
 16 עַל מְהָרָת הַקּוּדֶשׁ. וְהַמַּעֲלָה שֶׁל אַחֲרוּיִים וְתוּךְ נִשְׁנִית בֵּין שֵׁשׁ
 17 הַמַּעֲלוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת, וְגַם מִדְּבָרֵינוּ מִשְׁמַע שְׁנוּהַגָּת גַם בְּחוּלִין
 18 שְׁנַעְשׂוּ עַל טְהָרַת הַקּוּדֶשׁ.
 19 שְׁנִינוּ בְּמִשְׁנָה: הַנּוֹשֵׂא אֶת הַתְּפִירָס, נוֹשֵׂא אֶת הַתְּרוּמָה אֶכְּלָל לֹא אֶת
 20 הַקּוּדֶשׁ.
 21 שׁוֹאֵלֵת הַגְּמָרָא: אֶת הַקּוּדֶשׁ מַאי מַעֲמָא לֹא – מִדּוּעַ אֵינוֹ נוֹשֵׂא
 22 כְּשִׁנוֹשֵׂא אֶת הַמְּדֻרָס, הֵרִי יִכּוֹל לִישֵׂא אוֹתוֹ בְּאוֹפֵן שֶׁאֵינוֹ מִטְמָאוּ.
 23 מִשִּׁיבָה הַגְּמָרָא: גִּירוֹ חֲכָמִים כֵךְ מְשׁוּם מַעֲשֶׂה שֶׁהִיָּה, דְּאָמַר רַב
 24 יְהוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל, מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁהִיָּה מְעַבֵּיר תְּבִית שֶׁל יוֹן קוּדֶשׁ
 25 כְּגוֹן יוֹן נִסְכִּים מְמָקוֹם לְמָקוֹם,